

kafkas üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi

e-ISSN-2149-0643

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ

sosyal bilimler enstitüsü DERGİSİ

KAÜSBED
KAUJISS

Kafkas University
journal of institute of social sciences

sayı/number 23 bahar/spring 2019

TÜBİTAK ULAKBİM

e-ISSN 2149-0643

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
sosyal bilimler enstitüsü
DERGİSİ

KAUSBED KAUJSS
Kafkas University
journal of instute of social sciences
sayı/number 23 bahar/spring 2019

Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi **Hakemli** bir dergidir ve bahar ve sonbahar sayıları olmak üzere yılda en az iki kez yayımlanır. Yayın dili **Türkçe ve kabul gören Batı dilleridir.** Dergiye gönderilen yazılar daha önce hiçbir yerde **yayımlanmamış** olmalıdır. Kongrelerde sunulan bildiriler ve konferans metinleri, bildiri kitaplarında daha önce yayımlanmamış olmak kaydıyla gönderilebilir. Özgün makalelerin ve araştırmaya dayanan raporların konunun uzmanlarına gösterilerek görüş alınması (kabul, değişiklikler yapıldıktan sonra kabul ya da ret) yaklaşık 6-8 hafta almaktadır. Yazının yayımlanıp yayımlanmaması hakkındaki son karar yazarlara bildirilir. Yayın Kurulu, gerekli hallerde yayımlanacak yazı üzerinde uzmanların görüşleri doğrultusunda bazı değişiklikler yapılmasını ya da yazının tamamen gözden geçirilmesini yazar(lar)ından isteyebilir. Yazılar, üzerinde gerekli değişikliklerin yapılması ve makalenin yeniden düzenlenmesi yazarların sorumluluğundadır. Yazılar, yayımlanmadan önce editoryal değişikliklerin onaylanması ve metnin son bir kez gözden geçirilmesi için yazarlara gönderilir. Olumsuz hakem görüşü bulunan yazılar dışındaki yayımlanmayan yazılar istendiği takdirde yazarlarına geri gönderilir.

Derginin temel amacı: Sosyal Bilimler alanlarında bilimsel bilgi üretimine katkı sağlamaktır. Bilime yenilik getiren, Yeni bir bilimsel yöntem geliştiren veya bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulama niteliğinde olan özgün makalelere yer vermeyi amaçlamaktadır.

Derginin kapsamı: Sosyal Bilimler ile ilgili konuları kapsamaktadır. Dergide, Sosyal Bilimlerin alanlarının kapsamına giren tüm konulardaki çalışmalar yayımlanır.

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ/KAÜSBED
Kafkas University Journal of the Institute of Social Sciences/KAUJISS

Sahibi *Owner*
Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Adına
In the name Kafkas University Institute of Social Sciences
Doç. Dr. Yaşar KOP

Editörler ve Yayın Kurulu *Editoral Board*
Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN *Tarih Editörü/Atatürk Üniversitesi/Erzurum*
Prof. Dr. Mustafa ÖZDEMİR *Batı Dilleri ve Edebiyatları Editörü/Kafkas Üniversitesi/Kars*
Prof. Dr. Orhan KEMAL TAVUKÇU *Türk Dili ve Edebiyatı Editörü/RTE Üniversitesi/Rize*
Prof. Dr. Selahattin BEKKİ *Halk Edebiyatı Editörü/Ahi Evran Üniversitesi/Kırşehir*
Prof. Dr. Selçuk URAL *Sosyal ve Beşeri Bilimler Editörü/Kafkas Üniversitesi/Kars*
Prof. Dr. Ş. Recai TEKOĞLU *Eskiçağ Dilleri Editörü/ 9 Eylül Üniversitesi/İzmir*

Başeditör *Head-Editor*
Doç. Dr. Akın BİNGÖL

Editör Yardımcısı *Vice Editor*
Dr. Öğr. Üyesi Ersin DOĞANTEKİN

Genel Koordinatörler *General Coordinators*
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAGEÇİ

İngilizce Redaksiyon *English Redaction*
Dr. Öğr. Üyesi Turan ÖZGÜR GÜNGÖR

Düzenleme *Design*
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAGEÇİ

Dizgi ve Baskı *Printed and IBM Typeset*
Kafkas Üniversitesi Ofset Tesisleri, Kars
Kafkas University, Kars

Yazı İşleri /*Sekretariat*
Enstitü Sekreteri Nuri BAYRAKÇI

Yazışma Adresi *Corresponding Address*
Kafkas Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürlüğü 36100 Kars

Tel : +90 474 225 11 87
Fax : +90 474 225 11 87
e-mail : sbedergi@kafkas.edu.tr
sosbil@kafkas.edu.tr

Dergi Otomasyon Sistemi **http://194.27.41.48/edergi/giris.aspx**

© 2019 Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Her Hakkı Saklıdır. Dergide yayınlanan yazıların içeriğinden yazarlar sorumludur.

© 2019 Kafkas University Institute of Social Sciences, All rights reserved The viewes expressed in the journal are the responsibility of the individual authors

e-ISSN- 2149-0643

DERGİMİZ TÜBİTAK-ULAKBİM SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER VERİ TABANINDA DİZİNLENMEKTEDİR.

KAÜ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
YAZIM KURALLARI
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi'nde yayımlanmak üzere gönderilen yazılar sayfanın tek yüzüne yazılmalıdır. Eserler yazım kurallarına uygun şekilde hazırlandıktan sonra KAFKAS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENTİTÜSÜ sayfasından DERGİ OTOMASYONU linkine girilerek yüklenmelidir. Yazılar, aşağıda belirtilen yazım kurallarına uyularak hazırlanmalı ve 20 sayfayı geçmemelidir (fotoğraf ve çizimler hariç).

Eserlerin başlangıç sayfasında bulunması gereken bilgiler
Yazar ad(lar)ı, Yazarın Adres(ler)i, E-Posta adres(ler)i, Makalenin İngilizce adı, Makalenin İngilizce özeti, Anahtar kelimeler (İngilizce ve Türkçe 3-5 adet)
Eserin kaydedildiği otomasyonda bulunması gereken bilgiler
Yazar Adı ve Unvanı, Makale Adı, Yazar Adresi, E-Posta Adresi, Bağlantı Telefonu

Yazı karakteri
* Makale başlığı, tamamı büyük harflerle, sayfaya ortalanmış olarak Times New Roman 11 punto-kalın normal
* İngilizce başlık, kelime baş harfleri büyük, sayfaya ortalanmış olarak Times New Roman 10 punto-kalın normal
* Yazar Adı, unvan belirtilmeden, sayfaya ortalanmış olarak Times New Roman 10 punto-bold
* Yazar unvanı, Adresi ve E-Posta, sayfaya ortalanmış olarak Times New Roman 9 punto
* Öz ve Abstract, sayfaya ortalanmış olarak Times New Roman 9 punto-italik (en çok 100 kelime)
* Bölüm başlıkları ve alt başlıklar, 1 cm boşluk kullanılarak Times New Roman 11 punto-bold
* Metin, Times New Roman 11 punto
*Tablo, Fotoğraf, Harita, Grafik başlıkları, Times New Roman 10 punto
*Tablo içi, Times New Roman 7-9 punto
*Tablo, Fotoğraf, Harita, Grafik kaynağı, Times New Roman 9 punto

Sayfa Düzeni
*Kenar boşlukları Üst:6,5 cm, Alt:5 cm, Sağ:4,5, Sol:4,5
*Girinti sol:0, sağ:0, Paragraf başıboşluğu:1 cm, Aralık Önce:3 nk, Sonra:3 nk, Satır Aralığı: tek, Üst bilgi: 5 cm, Alt Bilgi:1,25 cm

Fotoğraf, Harita, Şekil
*Metin içerisinde yer alan fotoğraf, harita ve şekiller 300 dpi çözünürlükte taranmış ve ilgili bölüme yerleştirilmiş olmalıdır
*Grafikler hazırlanırken, iç bölümlerde yer alan yazıların okunabilirliğine dikkat edilmeli ve grafik içi taramalarda gri tonlama uygulanmalıdır

Alıntılar
* Alıntılar Metin içinde APA 6 olarak verilmelidir.
* Kaynaklar makalenin son bölümünde "**KAYNAKLAR**" adı altında verilmelidir

Yayın kurallarına uymayan ve büyük değişiklik gerektiren yazılar, uyarılarla birlikte yazarlarına geri gönderilecektir.
Yazım kuralları, eserlerin toplanma aşamasında görsel düzenliliği sağlamak amacıyla uygulanmaktadır.

Yayınlanan yazıların sorumluluğu tümüyle yazarlarına aittir.
Derginin mail adresleri, hakem değişiklikleri yapılmış makalelerin gönderimine ve bilgi edinme amaçlı kullanıma açıktır.
sbedergi@kafkas.edu.tr

KAÜ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
KAU Journal of the Institute of Social Sciences
Bahar 2019-Sayı 23 - *Spring 2019-Number 23*

İÇİNDEKİLER *Contents*

DİL VE EDEBİYAT

Sudan ALTUN-Tamar KHVEDELİANİ (DOI:10.9775/kausbed.2019.001)/Araştırma
Gürcü – Türk Halk Gösterileri "Berikaoba, Keenoba ve Orta Oyunu" Üzerine……001-014
Georgian - Turkish Folk Shows on "Berikaoba, Keenoba and Orta Oyun"

Eyup Sertaç AYAZ (DOI:10.9775/kausbed.2019.002)/Araştırma
(e)dgü : bilge : kişig : (e)dgü : (a)lp kişig : İbareleri Üzerine……015-025
Upon the Phrases of (e)dgü : bilge : kişig : (e)dgü : (a)lp kişig :

Badegül CAN EMİR (DOI:10.9775/kausbed.2019.003)/Araştırma
Tarihsel Belleğin Oluşumu Sürecinde Öğretici Yönüyle Tarihî Roman……027-046
Historical Novel with its Educational Aspect in the Formation of Historical Memory

F. DİKMEN-Y. TOPALOĞLU-İ. ATALAY-S. BOSNALI (DOI:10.9775/kausbed.2019.004)/Araştırma
Hatay/Ovakent Afganistan Göçerlerinin Kültürel Evrilmesi Üzerine……047-072
Cultural Evolution of Immigrants of Afghanistan in Hatay/Ovakent

Hanife SARAÇ (DOI:10.9775/kausbed.2019.005)/Araştırma
Kutsalı Topyekûn Dönüştürme Çabası:
Lenin ve Stalin Döneminde Sovyetler Birliği'nin Din Politikası……073-096
Struggle for Total Transformation of the Sacred:
The Religious Policy of the Soviet Union in Lenin and Stalin Period

Ayşegül TAKKAÇ TULGAR (DOI:10.9775/kausbed.2019.006)/Araştırma
Exploring the Possibilities of on-Campus Cultural Glocalization……097-112
Kampüste Kültürel Küyerel Ortamın Mümkünlüğü Üzerine

Senem ÜSTÜN KAYA-Cihan YAZGI (DOI:10.9775/kausbed.2019.007)/Araştırma
A Stylistic Analysis of D. H. Lawrence's 'Two Blue Birds'……113-124
D. H. Lawrence'ın 'İki Mavi Kuş' Öyküsünün Biçembilimsel bir Analizi

İLAHİYAT

Gülcan ABBASOĞULLARI (DOI:10.9775/kausbed.2019.008)/Araştırma
Nâbî'nin "Seyr Et" Redifli Gazelinde Seyr ü Sülûk Mertebelerinden İzler……125-135
Traces from of Spirituel Journey Process in the Ghazal of Nabi with the "Watch" Redif

SOSYOLOJİ

Konu Alp DEMİR (DOI:10.9775/kausbed.2019.009)/Araştırma
Hristiyanlık Dininin Devlet Yönetimi Üzerine Etkileri……137-151
The Effects of Christianity on State Administration

Davut GÜREL-Harun ER-Fatma ÜNAL (DOI:10.9775/kausbed.2019.010)/Araştırma
Kırsal Alanda Yaşayanların Somut Olmayan
Kültürel Miras Aktarımına İlişkin Bir İnceleme: Bartın Örneği……153-168
An Investigation on the Transference of Intangible Cultural
Heritage of the Living in Rural Area: Bartın Example

TARİH

Leyla DERVİŞ-Symbat ESENKAN KYZY (DOI:10.9775/kausbed.2019.011) /Araştırma
Kırgızistan'da Siyasi Katliam (1937-1938)……169-185
Political Repression in Kirgyzstan (1937-1938)

Süleyman LOKMACI (DOI:10.9775/kausbed.2019.012)/Araştırma
Sultan Ahmed b. Muhammed'e Ait İstihrâc Risâlesi……187-197
Epistle of Extraction about Sultan Ahmed b. Muhammed

Cengiz ŞAVKILI-Güler ERTEM (DOI:10.9775/kausbed.2019.013)/Derleme
Kars'ta Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1930-1949)……199-226
Republic Day Celebrations in Kars (1930-1949)

Süleyman TEKİR (DOI:10.9775/kausbed.2019.014) /Araştırma
İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye'de Sivil ve Askeri Mülteciler Meselesi…….....…227-256
The Issue of Civilian and Military Refugees in Turkey in The World War II Years

Selçuk URAL-Nesrin HANGÜL (DOI:10.9775/kausbed.2019.015) /Derleme
Hatay'da Yerel Basın (1939-1950)…… ……..….....…257-277
Local Press in Hatay (1939-1950)

DANIŞMA VE HAKEM KURULU

Prof. Dr. Abdulkadir GÜRER	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN	Marmara Üniversitesi/İstanbul
Prof. Dr. Abide DOĞAN	Hacettepe Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Adem ÜZÜMCÜ	Kafkas Üniversitesi/Kars
Prof. Dr. Adnan ÖMERUSTAOGLU	Sakarya Üniversitesi/Sakarya
Prof. Dr. Ahat ÜSTÜNER	Fırat Üniversitesi/Elazığ
Prof. Dr. Ahmet BEŞE	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Ahmet BURAN	Fırat Üniversitesi/Elazığ
Prof. Dr. Ahmet MERMER	Gazi Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL	Marmara Üniversitesi/İstanbul
Prof. Dr. Ahmet SARI	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Ahmet Uğur NALCIOĞLU	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Ahmet YİĞİT	Sıtkı Koçman Üniversitesi/Muğla
Prof. Dr. Alfina SIBGATULINA,	Moskova Üniversitesi, Moskova/Rusya
Prof. Dr. Ali DUYMAZ	Balıkesir Üniversitesi/Balıkesir
Prof. Dr. Ali İPEK	Iğdır Üniversitesi/Iğdır
Prof. Dr. Ali YILDIRIM	Fırat Üniversitesi/Elazığ
Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK	Necmettin Erbakan Üniversitesi/Konya
Prof. Dr. Alpaslan CEYLAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Altan ALPEREN	Gazi Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Arif ÜNAL	Sakarya Üniversitesi/Sakarya
Prof. Dr. Ayşe KAYAPINAR,	Namık Kemal Üniversitesi/Tekirdağ
Prof. Dr. Ayşe Melek ÖZYETKİN	Yıldız Teknik Üniversitesi/İstanbul
Prof. Dr. Ayten ER	Hacı Bayram Veli Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Besim ÖZCAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Betül ARSLAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Celal TÜRER	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Cengiz GÖKŞEN	Osmaniye Üniversitesi/Osmaniye
Prof. Dr. Cengiz YANIKLAR	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi/Rize
Prof. Dr. Cevat BAŞARAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Cevdet BOZKUŞ	Kafkas Üniversitesi/Kars
Prof. Dr. Danuta CHEMIELOWSKA	Varşova Üniversitesi/Poland
Prof. Dr. Dilaver DÜZGÜN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Dursun Ali AKBULUT	Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Samsun
Prof. Dr. Emine ÖZTÜRK	Kafkas Üniversitesi/Kars
Prof. Dr. Enis ŞAHİN	Sakarya Üniversitesi/Sakarya
Prof. Dr. Ercan HAYTOĞLU	Pamukkale Üniversitesi/Türkiye
Prof. Dr. Erdoğan ERBAY	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Erol KÜRKÇÜOĞLU	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. F. Sema Barutçu ÖZÖNDER	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Fatih TEPEBAŞILI	Necmettin Erbakan Üniversitesi/Konya
Prof. Dr. Funda KARA	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Gencer ELKILIÇ	Kafkas Üniversitesi/Kars
Prof. Dr. Gülay ÖĞÜN BEZER	Marmara Üniversitesi/İstanbul
Prof. Dr. Gülhan ATNUR	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Gürer GÜRSEVİN	Ege Üniversitesi/İzmir
Prof. Dr. Gürsel UYANIK	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Haldun ÖZKAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Halil İbrahim USTA	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Haluk ALKAN	İstanbul Üniversitesi/İstanbul
Prof. Dr. Haluk SELVİ	Sakarya Üniversitesi/Sakarya

Prof. Dr. Hammadi ZUVEYB	Sfaks Üniversitesi, Sfaks/Tunus
Prof. Dr. Hamza KELEŞ	Gazi Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Hasan BAHAR	Selçuk Üniversitesi/Konya
Prof. Dr. Hasan BOLAT	Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Samsun
Prof. Dr. Hatice PALAZ ERDEMİR	Celal Bayar Üniversitesi/Manisa
Prof. Dr. Hikmet ASUTAY	Trakya Üniversitesi/Edirne
Prof. Dr. Hikmet ÖKSÜZ	Karadeniz Teknik Üniversitesi/Trabzon
Prof. Dr. Himmet UMUNÇ	Başkent Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Hülya ARGUNŞAH	Erciyes Üniversitesi/Kayseri
Prof. Dr. Hüseyin BAYDEMİR	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Hüseyin YURTTAŞ	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Hüsnü KAPU	Kafkas Üniversitesi/Kars
Prof. Dr. İbrahim Ethem ATNUR	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. İhsan Sabri BALKAYA	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. İlhami DURMUŞ	Gazi Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. İlyas ÖZTÜRK	Sakarya Üniversitesi/Sakarya
Prof. Dr. İmran KARABAĞ	Kocaeli Üniversitesi/Kocaeli
Prof. Dr. İsmail GÖRKEM	Erciyes Üniversitesi/Kayseri
Prof. Dr. İsmail ÖĞRETİR	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Jai S. MAH	EWHA Womens Üniversitesi, Seul/Güney Kore
Prof. Dr. Jale DEMİRCİ	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Jülide AKYÜZ ORAT	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Kamil ÇAKIN	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Kasım İNCE	Pamukkale Üniversitesi/Denizli
Prof. Dr. Kemal POLAT	Amasya Üniversitesi/Amasya
Prof. Dr. Leyla HARPUTLU	Alaaddin Keykubat Üniversitesi/Alanya/Antalya
Prof. Dr. M. Öcal OĞUZ	Gazi Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Mehmet Emin ÖZCAN	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Mehmet H. KIRBAŞOĞLU	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Mehmet IŞIKLI	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI	Erciyes Üniversitesi/Kayseri
Prof. Dr. Mehmet İPÇİOĞLU	Necmettin Erbakan Üniversitesi/Konya
Prof. Dr. Mehmet KARAOSMANOĞLU	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Mehmet OKUR	Karadeniz Teknik Üniversitesi/Trabzon
Prof. Dr. Mehmet ŞAHİNGÖZ	Gazi Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Mehmet TAKKAÇ	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Mehmet ZAMAN	Atatürk Üniversitesi/İstanbul
Prof. Dr. Merih Tekin BENDER	Ege Üniversitesi/İzmir
Prof. Dr. Metin AKİS	Yedi Aralık Üniversitesi/ Kilis
Prof. Dr. Muhammed Hanifi MACİT	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Muharrem DAŞDEMİR	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Muhsin AKBAŞ	Kâtip Çelebi Üniversitesi/İzmir
Prof. Dr. Muhsin MACİT	Anadolu Üniversitesi/Eskişehir
Prof. Dr. Mukadder ERKAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Musa BAĞCI	Dicle Üniversitesi/Diyarbakır
Prof. Dr. Musa YILDIZ	Gazi Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Mustafa ALICI	Binali Yıldırım Üniversitesi/Erzincan
Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH	Erciyes Üniversitesi/Kayseri
Prof. Dr. Mustafa BUDAK	İstanbul Üniversitesi/İstanbul
Prof. Dr. Mustafa ÖZDEMİR	Kafkas Üniversitesi/Kars
Prof. Dr. Mukadder ERKAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum

Prof. Dr. Mükremin YAMAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Nevzat TARTI	Yüzüncüyıl Üniversitesi/Van
Prof. Dr. Nihat YATKIN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Nimet KESER	Çukurova Üniversitesi/Adana
Prof. Dr. Nurettin CEVİZ	Gazi Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Nurettin ÖZTÜRK	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Nurullah ÇETİN	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Orhan Kemal TAVUKÇU	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi/Rize
Prof. Dr. Ömer ÇAHA	Yıldız Teknik Üniversitesi/İstanbul
Prof. Dr. Önal KAYA	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU	Hacettepe Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Peter GOLDEN	Rutgers Üniversitesi/New Jersey/ABD.
Prof. Dr. Ramazan KAPLAN	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Ruhattin YAZOĞLU	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Rupprecht S. BAUR	Duisburg-Essen Üniversitesi/Duisburg/Almanya
Prof. Dr. Sahip BEROJE	Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Van
Prof. Dr. Salih ÇEÇEN	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Saliha KODAY	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Sebahattin BAYRAM	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Sedat ADIGÜZEL	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Selahattin BEKKİ	Ahi Evran Üniversitesi/Kırşehir
Prof. Dr. Selahattin DÖĞÜŞ	Sütçü İmam Üniversitesi/Kahramanmaraş
Prof. Dr. Selami KILIÇ	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Selçuk ÇIKLA	Binalı Yıldırım Üniversitesi/Erzincan
Prof. Dr. Selçuk URAL	Kafkas Üniversitesi/Kars
Prof. Dr. Selim BAŞAR	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Sergül VURAL KARA	Mersin Üniversitesi/Mersim
Prof. Dr. Serhat ZAMAN	Uludağ Üniversitesi/Bursa
Prof. Dr. Sinever Esin DAYI	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Süleyman ÇİĞDEM	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Sevgi COŞKUN TEKİN	Sakarya Üniversitesi/Sakarya
Prof. Dr. Sevinç SAKARYA MADEN	Trakya Üniversitesi/Edirne
Prof. Dr. Şeyhmus Recai TEKOĞLU	Dokuz Eylül Üniversitesi/İzmir
Prof. Dr. Tufan GÜNDÜZ	Hacettepe Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Tuncay ÖĞÜN	Sıtkı Koçman Üniversitesi/Muğla
Prof. Dr. Turgut YİĞİT	Ankara Üniversitesi/Ankara
Prof. Dr. Visvanathan NAICKER	Cape Peninsula Üniversitesi/Cape Town/G. Afrika
Prof. Dr. Yakup ÇELİK	Yıldız Teknik Üniversitesi/İstanbul
Prof. Dr. Yavuz ARSLAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Prof. Dr. Yusuf ÇETİN	İbrahim Çeçen Üniversitesi/Ağrı
Prof. Dr. Yusuf KILIÇ	Pamukkale Üniversitesi/Denizli
Prof. Dr. Zekeriya KURŞUN	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi/İstanbul
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ	Ege Üniversitesi/İzmir
Prof. Dr. Zeki KODAY	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Adem BALKAYA	Kafkas Üniversitesi/Kars
Doç. Dr. Akın BİNGÖL	Kafkas Üniversitesi/Kars
Doç. Dr. Ali TEMİZEL	Selçuk Üniversitesi/Konya
Doç. Dr. Ali TİLBE	Namık Kemal Üniversitesi/Tekirdağ
Doç. Dr. Anıl YILMAZ	Katip Çelebi Üniversitesi/İzmir
Doç. Dr. Bahattin ÇELİK	Ardahan Üniversitesi/Ardahan
Doç. Dr. Bekir KOÇLAR	Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Van
Doç. Dr. Birol CAN	Uşak Üniversitesi/Uşak

Doç. Dr. Cemile AKYILDIZ ERCAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Erdoğan BADA	Çukurova Üniversitesi/Adana
Doç. Dr. Erdoğan KELEŞ	Sıtkı Koçman Üniversitesi/Muğla
Doç. Dr. Erkan KONYAR	İstanbul Üniversitesi/İstanbul
Doç. Dr. Eyüp NEFES	Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Samsun
Doç. Dr. Faruk GÜRBÜZ	Binali Yıldırım Üniversitesi/Erzincan
Doç. Dr. Fatma DAĞABAKAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR	Hacettepe Üniversitesi/Ankara
Doç. Dr. Gökalp SELÇUK	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Gülten GÜLER	Uludağ Üniversitesi/Bursa
Doç. Dr. Hasan ELKHATTAF	Dımaşk Üniversitesi, Şam/Suriye
Doç. Dr. Hüseyin METİN	Kafkas Üniversitesi/Kars
Doç. Dr. Hasan YILMAZ	Necmettin Erbakan Üniversitesi/Konya
Doç. Dr. İbrahim ÜNGÖR	Binali Yıldırım Üniversitesi/Erzincan
Doç. Dr. İrade MEMMEDOVA	AMEA, Bakü/Azerbaycan
Doç. Dr. İsmail EYYÜPOĞLU	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. İsmail ÖĞRETİR	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Kamil CİVELEK	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Kürşat ÖNCÜL	Osmangazi Üniversitesi/Eskişehir
Doç. Dr. Mehmet AYAN	Pamukkale Üniversitesi/Denizli
Doç. Dr. Mehmet DALKILIÇ	Alpaslan Üniversitesi/Muş
Doç. Dr. Mithat DURMUŞ	Kafkas Üniversitesi/Kars
Doç. Dr. Mustafa ŞENEL	Kafkas Üniversitesi/Kars
Doç. Dr. M. Sait KURŞUNOĞLU	Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Samsun
Doç. Dr. Nebahat ARSLAN	Kafkas Üniversitesi/Kars
Doç. Dr. Nezahat CEYLAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Nizamettin PARLAK	Binali Yıldırım Üniversitesi/Erzincan
Doç. Dr. Nurettin KOÇHAN	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Oktay KIZILKAYA	Kafkas Üniversitesi/Kars
Doç. Dr. Oktay ÖZGÜL	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Petru GULBAN	Namık Kemal Üniversitesi/Tekirdağ
Doç. Dr. Seadet SHIKHIYEVA	AMEA, Azerbaijan
Doç. Dr. Sultan Murat TOPÇU	Erciyes Üniversitesi/Kayseri
Doç. Dr. Süleyman EFENDİOĞLU	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Ümit KILIÇ	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Tuncay ÖĞÜN	Sıtkı Koçman Üniversitesi/Muğla
Doç. Dr. Turgay HAN	Ordu Üniversitesi/Ordu
Doç. Dr. Veli ÜNSAL	Ahi Evran Üniversitesi/Kırşehir
Doç. Dr. Volodımır PİDVOYNIY	Taras Şevçenko Ulusal Üniversitesi/Kiev/Ukrayna
Doç. Dr. Yaşar KOP	Kafkas Üniversitesi/Kars
Doç. Dr. Yasemin MUMCU	Adnan Menderes Üniversitesi/Aydın
Doç. Dr. Yavuz GÜNAŞDI	Atatürk Üniversitesi/Erzurum
Doç. Dr. Zerrin KARAKUZULU	Sakarya Üniversitesi/Sakarya

Teşekkür

Dergimizin bu sayısında yer alan makalelerin değerlendirilmesinde hakemliklerine başvurduğumuz, aşağıda isimleri yer alan öğretim üyelerine teşekkür ederiz.

Yayın Kurulu

Acknowledgement

We convey our deepest gratitude's and thanks to below mentioned scholars who graciously offered their invaluable assistance in reviewing.

Editorial Board

Prof. Dr. Ahat ÜSTÜNER	*Fırat Üniversitesi*
Prof. Dr. Ali Osman ENGİN	*Atatürk Üniversitesi*
Prof. Dr. Ayten ER	*Hacı Bayram Üniversitesi*
Prof. Dr. Gencer ELKILIÇ	*Kafkas Üniversitesi*
Prof. Dr. Mehmet OKUR	*KTÜ*
Prof. Dr. Nadir İLHAN	*Ahi Evran Üniversitesi*
Prof. Dr. Sevinç ÜÇGÜL	*Erciyes Üniversitesi*
Prof. Dr. Şureddin MEMMEDLİ	*Ardahan Üniversitesi*
Doç. Dr. Abdullah KAYA	*Cumhuriyet Üniversitesi*
Doç. Dr. Bilal GÖK	*İnönü Üniversitesi*
Doç. Dr. Fevzi ÇAKMAK	*Dokuz Eylül Üniversitesi*
Doç. Dr. Gamze ÖKSÜZ	*Hacı Bayram Veli Üniversitesi*
Doç. Dr. Halil BALTACI	*Binali Yıldırım Üniversitesi*
Doç. Dr. İbrahim ÜNGÖR	*Binali Yıldırım Üniversitesi*
Doç. Dr. İsmail EYYUPOĞLU	*Atatürk Üniversitesi*
Doç. Dr. Kamil CİVELEK	*Atatürk Üniversitesi*
Doç. Dr. Maka SALİA	*Düzce Üniversitesi*
Doç. Dr. Nazım KARTAL	*Sinop Üniversitesi*
Doç. Dr. Nebahat ARSLAN	*Kafkas Üniversitesi*
Doç. Dr. Necdet AYSEL	*Ankara Üniversitesi*
Doç. Dr. Nurhan AYDIN	*Kafkas Üniversitesi*
Doç. Dr. Ömer ERDEN	*Ordu Üniversitesi*
Doç. Dr. Ömer SUBAŞI	*Çoruh Üniversitesi*
Doç. Dr. Özkan KIRMIZI	*Karabük Üniversitesi*
Doç. Dr. Reyhan ÇELİK	*Akdeniz Üniversitesi*
Doç. Dr. Serkan ACAR	*Ege Üniversitesi*

Doç. Dr. Turgay HAN	*Ordu Üniversitesi*
Doç. Dr. Yahya BAĞÇECİ	*Erciyes Üniversitesi*
Doç. Dr. Yaşar KOP	*Kafkas Üniversitesi*
Doç. Dr. Yılmaz DEMİRHAN	*Dicle Üniversitesi*

Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Kafkas University Journal of the Institute of Social Sciences
Bahar *Spring* 2019, Sayı *Number* 23, 47-72
DOI:10.9775/kausbed.2019.004

Gönderim Tarihi: 11.05.2019 **Kabul Tarihi: 05.08.2019**

HATAY/OVAKENT AFGANİSTAN GÖÇERLERİNİN KÜLTÜREL EVRİLMESİ ÜZERİNE[1]

Cultural Evolution of Immigrants of Afghanistan in Hatay/Ovakent

Ferda DİKMEN
Öğr. Gör. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi,
Yabancı Diller Yüksekokulu
fdikmen@nku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1064-5190

Yusuf TOPALOĞLU
Öğr. Gör. Dr. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi,
Yabancı Diller Yüksekokulu
ytopaloglu@nku.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-2832-6902

İrfan ATALAY
Doç. Dr. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi,
Fen-Edebiyat Fakültesi,
Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü
iatalay@nku.edu.tr
ORCID ID:0000-0002-4437-5539

Sonel BOSNALI
Doç. Dr. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi,
Fen-Edebiyat Fakültesi,
Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü
sbosnali@nku.edu.tr
ORCID ID:0000-0002-3425-4397

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Toplumbilim ve kültür araştırmalarının bulgularına göre, çok kültürlü ortamdan bir başka kültürel ortama yerleşen topluluklar, egemen kültüre daha kolaylıkla uyum sağlamaktadır. Aynı tür araştırmalar, egemen kültür şemsiyesi altında yaşamış grupların diğer kültürlerle bütünleşmesinin hızlı gerçekleştiği, yani kültürel çeşitliliğe sahip grupların daha fazla çeşitlenmeye açık oldukları, farklı kültürlerle temastan kaçınmadıkları saptamasını yaparlar. Bu nitelikteki bir kültürel göçer grup olan Ovakent'teki Özbek göçerlerin Türk kültürüyle ilk teması sonrasında, onların kültürel değişimine yol açıp açmadığını; değişim söz konusuysa, bu değişimin hızını ve yönünü saptamayı hedefledik. Aynı zamanda, bu kültürel temas sonucunda yaşanan kültürleşme sürecinin, Berry'nin belirlediği hangi kültür(süz)leşme izlemi doğrultusunda geliştiğini veya hangisiyle nitelenebileceğini açıklamaya çalıştık.

[1] Bu çalışma 2018 yılında Portekiz / Lizbon'daki *The Migration Conference*'da *Hatay/Ovakent'teki Afganistan Göçerlerinin Kültürel Evrilme Yönü ve Hızı* adı altında sunulmuş bildirinin kapsamlı makale biçimidir.

Anahtar Sözcükler: *Ovakent göçerleri, Özbek kültürü, kültür(süz)leşme, bütünleşme, kültürel evrilme*

Abstract

Social science and cultural research show that communities settled in a cultural environment from a multicultural environment are easily adapted to the dominant culture. The same kind of research determines that the integration of groups living under the umbrella of sovereign culture with other cultures is rapid, that groups with cultural diversity are open to further diversification, and do not avoid contact with different cultures. We aimed to determine the speed and direction of this change in the case of change and tried to explain which acculturation strategy Berry had developed or could have been described as the acculturation process as a result of this cultural contact.

Keywords: *Ovakent immigrants, Uzbek culture, acculturation, integration, cultural evolution*

1. GİRİŞ

Çok kültürlü ortamlardan kopup başka bir kültürel ortama taşınan toplulukların diğer tek kültürlü gruplara oranla egemen kültüre uyum sağlaması ve bütünleşmesinin daha kolay olduğu saptanmış bir olgudur. Yapılan çalışma ve araştırmalar özellikle de belli bir egemen kültür şemsiyesi altında yaşamış çok kültürlü birey ve grupların diğer kültürlerle bütünleşmesinin daha hızlı gerçekleştiğini ortaya koyar.

Özbek göçerlerin yaşadıkları ülkeden ayrılması Rusya'nın Afganistan'ı işgaliyle başlar. Kuzey Afganistan'da yaşayan Özbek, Kırgız ve Türkmen kökenli göçerlerin bir kısmı İran'a, diğer bir kısmı da Pakistan'a yönelir. Göçtükleri ülkelerde karşılaştıkları olumsuzluklar ve barınma şartları onları Suudi Arabistan, Türkiye gibi ülkelere yönelmeye zorlar (Kalafat, 1995). Birkaç yıl göçtükleri ülkelerde yaşamak durumunda kalan ve büyük oranda Afganistan'ın Bağlan, Kunduz ve Mezarı Şerif bölgelerinden olan Özbek asıllılardan oluşan bir grup, yapılan anlaşma ve organizasyonlarla Türkiye'ye nakledilerek farklı bölge ve yerleşim alanlarında yerleşimleri sağlanır. Göçerlerin yerleşim yerlerinin seçiminde geldikleri ülkedeki sosyoekonomik koşulları, meslek ve zanaatları göz önünde bulundurulmuştur. Buna göre, hayvancılıkla uğraşan Kırgız kökenliler Van'ın Erciş ilçesine, Türkmen kökenliler Tokat'ın Musa Köyüne, Özbek kökenliler ise Hatay'ın Ovakent Mahallesi, Gaziantep ve Urfa-Ceylanpınar'a yerleştirilmiştir.

Hatay ve İskenderun arasında uzanan Amanos Dağlarının bir parçası olan Elmadağ'daki kış şartlarında heyelan riskine açık Kömürçukuru Mahallesinin yerinin değiştirilmesi amacıyla belli bir plan çerçevesinde toplamda 442 model ev şeklinde Antakya tarafında kalan Amik Ovasının başlangıç noktasında, Amanos Dağlarının eteğinde inşa edilen Ovakent'e ilk olarak 1982 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ve Birleşmiş Milletlerin

katkısıyla Afganistan'dan getirilen 172 aileden oluşan 789 kişilik Özbek kökenli göçer yerleştirilmiştir (Göçmez, 2008). Zaman içinde Kömürçukuru Mahallesinden toplamda 150 hane yerleşmiş olsa da, günümüzde Ovakent'teki Özbeklere ait hane sayısı, başlangıçta yapılan evlere bitişik eklentilerle bin dolayındadır. Belli bir dönem belde belediyesi statüsüne kavuşturulsa da Hatay'ın büyükşehir statüsü kazanmasıyla belde konumundan çıkarılıp mahalle olarak örgütlenmiştir.

Yıllar içinde yasal veya yasal olmayan yollarla yine Afganistan'dan gelen Özbek asıllıların ve mevcut nüfusun çoğalmasıyla mahallede yaşayanların toplam sayısı yedi binin biraz üzerine çıkmış, ancak son yıllarda daha iyi iş ve çalışma koşulları arayan gençlerin başta İstanbul ve İzmir olmak üzere büyük kentlere göçüyle en son TÜİK verilerinde toplam nüfus 6900'ler düzeyine inmiştir.

Çeşitli zamanlarda ve çeşitli yollarla mahalleye yerleşen Özbek asıllı göçerler, Afganistan'daki farklı boylardan gelir (Gömeç, 2003). Parekendeler, Kongratlar ve Tavçılar olmak üzere temelde üç gruba ayrılan Özbek göçerlerden Parekendeler dokuz, Kongratlar ve Tavçılar ise *uruğ* diye adlandırılan yedişer alt gruptan oluşur. Bunlardan mahallede en güçlü grubu oluşturanlar Kongratlar ve Tavçılardır. Afganistan'daki Fergana Vadisinden gelen ve peygamber soyundan olduklarını söyleyen bu grup, mahallede yaşayanların dinsel konulara değer vermelerinden dolayı diğer gruplara göre daha fazla saygı görürler. Farklı boy ve yöreden gelmiş olsalar da, konuşmalarındaki kimi söyleyiş biçimlerinin dışında, bütünsel anlamda dil ve kültürlerinde farklılık yoktur (Göçmez, 2008, s. 44).

Mahallede belli bir miktar da yine Afganistan'dan gelen Türkmen asıllı göçer barınmaktadır.

Mahalleye yerleştirilen ilk göçer grubun gelişinden bu yana geçen otuz beş yılı aşkın sürede, göçerler yaşadıkları coğrafyadaki egemen kültür niteliğindeki Türk kültürü ve geçmişten beri var olan yerleşik Arap kültürüyle yaşamın zorlayıcı gerekliliklerinden dolayı temas ve iletişime geçmek durumunda kalmış, doğal olarak göç alan toplumun kendilerine karşı tutumlarının da büyük etkisiyle kendi kültürel tutum ve izlemlerine yön vermişlerdir.

Dil tutumları ve kültür edinim düzeylerine yönelik gerçekleştirdiğimiz anket çalışmaları sırasında yapılan gözlemlerin derlendiği bu çalışmada, daha önce sahada yapılmış farklı çalışmalarda sunulan verilere de atıfta bulunarak, Özbek göçerlerin kültürel değişim sürecinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Bunun için, "Afganistan ve

Türkiye", "geçmiş ve bugün" gibi özellikle zamansal ve uzamsal kültürel değişimleri ölçmeye yönelik karşılaştırma gerektiren sorular çerçevesinde yapılan gözlemlere ek olarak, sahada elde edilebilen resmi veriler doğrultusunda çıkarımlar yapılmıştır. Yerel yönetici olarak bizlere gerekli kolaylıkları sağlayan, güler yüzle karşılayan ve ağırlayan, gereksinim duyduğumuz bilgi ve kişilere ulaşmamızda aracılık eden mahalle muhtarı ve mahalle halkından özellikle yaşlı insanların önemli katkıları çalışmamızın şekillenmesinde oldukça faydalı olmuştur. Ayrıca, yörenin bir insanı olarak kültürel çeşitlilik ve renklilikle sürekli uğraşan, bu konuda yerel basında yazılar yayınlayan Nesrin Topaloğlu'nun yol gösterici soru, yorum ve açıklamalarından da büyük kazanımlar elde ettik. Bütün bunlara ek olarak, akademik bir kimliği olmasa da Sunay Atalay, iletişim kurmaktaki becerisi sayesinde özellikle kadın göçerlerle temas kurmakta ve sormacalarımızı tamamlamakta bizlere oldukça kolaylık sağlayıp zaman kazandırmıştır.

Ovakent'teki Özbek ve kısmen Türkmen kökenli Afganistan göçerlerinin Türkiye'de yaşamakta oldukları süre boyunca karşı karşıya kaldıkları kültürel değişimleri ölçmek konusunda aşağıda sıralanan başlıklar altındaki durumlarının saptamasını yaparak, benzer çalışmalara yol gösterecek bulgu ve gözlemlerimizi fotoğraflarla da destekledik.

2. KÜLTÜR(SÜZ)LEŞME SÜRECİ

"*Kültür(süz)leşme*, iki ya da daha fazla kültürel grubun ya da farklı kültürel gruplardan gelen bireylerin temas halinde olmasıyla ortaya çıkan tinsel ve kültürel içerikli çift yönlü bir değişim sürecidir. Bu süreç, grup düzeyinde toplumsal, kurumsal ve dini görevlerin yerine getirilmesinde yapısal değişimleri ifade eden; birey düzeyinde, kişinin tutum ve davranış biçimlerindeki değişim sürecini içeren uzun soluklu bir süreçtir ve bu sürecin gerçekleşmesi bazen kuşakları ve yüzyılları gerektirir" (Atalay, Dikmen, Bosnalı, & Topaloğlu, 2018, s. 148). Hem yeni bir kültür edinimi anlamındaki kültürleşme, hem de özkültürün yitirilmesi anlamındaki kültürsüzleşme sürecini içerir.

Günümüzde artan insan hareketliliğine bağlı olarak ruhbilimin de üzerinde önemle durduğu bu süreç, farklı kültürel topluluklara özgü birey gruplarının aralarında kültürel değişimleri ve model edinmeleri kapsayan sürekli ve doğrudan temastan ortaya çıkan sürecin sonuçlarını içerir.

Bu süreci hazırlayan ve hızlandıran en temel özellik, farklı kültürel gruplar veya bireylerin yeniliğe ve değişebilirliğe açık olmalarıdır. Bu durumda kültür(süz)leşme süreci ne tümüyle özkültürün bir bütün olarak yok olması, ne de bütünüyle egemen kültürün özelliklerinin

benimsenmesidir(Atalay, 2017). Buna karşın kültür erimesinde, özkültürün toplumsal, kültürel, dilsel ve dinsel ölçüt ve değerlerinin yerine egemen kültürün ölçüt ve değerlerinin en azından belli ölçülerde konması söz konusudur.

Ovakent göçerlerinin çok kültürlü bir ortamdan gelmeleri yeni kültürlere daha açık olmaları sonucunu doğurmuştur. Bu nedenle hem egemen toplum konumundaki Türk toplumuyla, hem de yaşamakta oldukları yöredeki diğer bir kültürel toplum olan Arap kökenli toplumla belli ölçülerde kültürel değişime girdikleri, ancak Özbek göçerlerin bu etkileşimden daha fazla etkilenerek kültürel değişime uğradıkları farklı kültürel sorularımıza verdikleri yanıtlar ve gözlemlerimizle tespit edilmiştir. Egemen toplum dili olan Türkçe ve Özbekçenin aynı kaynaktan beslenmesi ve her iki toplumun da aynı dinsel inanç ve uygulamalara sahip olası kültür(süz)leşme sürecinin hızını düşürmüştür. Göçerlerin yaşam alanı olan Ovakent'in de diğer yerleşim yerlerinden kısmen uzak oluşu yine bu sürecin hızını olumsuz etkileyen bir etmen olmuştur.

3. EĞİTİMSEL DEĞİŞİM

Türkiye'ye ilk olarak yerleştikleri tarih itibarıyla okuma-yazma kurslarının açılmasıyla ilgili hazırlanan raporlara göre göçerlerden okur-yazar dâhil olmak üzere eğitimli olanların sayısı sıfır düzeyi civarındadır. Afganistan'daki Peştuca ve Darice gibi resmi dillerin okunması ve yazılmasını dahi bilemeyen bu grup, geldikleri ortamda yalnızca Kur'an okuyabildiklerini beyan etmiştir.

Özbek asıllı kişilerin ileri yaşta ve Afganistan doğumlu olanların tamamına yakınının ülkeye geldiklerinde okur-yazar bile olmadıklarını, açılan okuma-yazma kursları sayesinde çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğu önemli bir bölümünün okuma ve yazmayı öğrendiği, Afganistan'daki yaşam alanlarında daha çok Kur'an okumaya yönelik Arapça dersi aldıkları, ancak öğrendikleri bu Arapçanın dinsel ibadetlerini yerine getirmek dışında kendilerine yaramadığı bilgisine ulaşılmıştır. Özellikle 50 yaş üzerindeki insanlarda eğitimli ya da okur-yazar sayısı azdır. Buna karşın Türkiye'de doğan 07-35 yaş aralığında kalan bireylerin birçoğu en azından ilkokulu, bir kısmı da ortaokulu bitirmiş durumda bulunmaktadır. Ovakent Sağlık Ocağının Hane Halkı Tespit Fişi verilerine göre mahallede yaşayan göçerlerin, mevcut okullara devam edenler dâhil olmak üzere toplamda beş bin ile altı bin kadarının okur-yazar, ilkokul, ortaokul mezunu oldukları, eğitim düzeylerinin yükselmesi ve yaşam alanında olmayan lise ve yüksekokul gibi eğitim kurumlarının olmayışıyla eğitimli insan sayısında

önemli düşüşler gözlendiği, önlisans ve lisans düzeyinde toplamda ancak kırk civarında kişinin eğitim aldığı, yüksek lisans veya doktora düzeyinde yalnızca tek bir kişinin eğitimli olduğu yönünde genel bilgilendirme yapılmıştır.

Şu an Ovakent Mahallesinde mevcut bir ilkokul, bir ortaokul ve bir de İmam-Hatip Ortaokulu bulunmaktadır. Resmiyette bir anaokuluna sahip olan mahallede anaokuluna giden öğrenci bulunmamaktadır. Buna göre okullardaki derslik, öğrenci ve öğretmen sayıları aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Ovakent Mahallesi 2018-2019 Öğretim Yılı istatistikleri (okul istatistiklerinden-25 Eylül 2018)

Okul Türü	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Anaokulu	1	0	0
İlkokul	25	650	27
Ortaokul	16	659	44
İmam-Hatip Ortaokulu	2	36	1

Otuz altı yıllık süreçte nüfus artışının büyük oranda yeni göçlerle yükselmesine rağmen, sıfır düzeyindeki eğitim almış kişi sayısına karşın günümüz nüfusunun % 67'si okur-yazar ve üstü düzeye gelebilmiştir (Göçmez, 2008). Mahallede lisansüstü düzey sayılan 6 yıllık öğretimden mezun bir doktor olmasına karşın, lise ve yükseköğrenim yapan bireylerin sayısının, özellikle de ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenim gören kız sayısının oldukça düşük olması hala eğitim alanında yeterince yol alınamadığını gösterir.

Türk vatandaşlığı isteyen kişilere vatandaşlığın ne gibi fayda sağlayacağı şeklinde sorulan soruya verilen yanıtlar arasında eğitimi ilgilendiren önemli bir konu, yasal olmayan yollarla sürekli akrabalarının yanına gelen yeni Özbek göçerlerin, henüz Türk kimliğine ya da ülkede oturma iznine sahip olmayanların çocuklarını mevcut okullara kayıt yaptıramama sorunudur. Sorunun çözülmesi konusunda kendilerine bir an önce vatandaşlık hakkının verilmesi yönünde talep bildirmektedirler.

Her şeye karşın, konuya ilişkin sorular yöneltilen bireyler, eğitim konusunda kendileri için çok şeyin değiştiğini, dünyaya artık farklı gözler ve farklı pencereden bakabildiklerini, ileriye dönük planlar yapabildiklerini ve yaşama daha olumlu bakabildiklerini, Afganistan'da kendilerine eğitim olanağının sağlanmamasına karşın kendi çocuklarının eğitiminde tüm olanaklarını kullanacaklarını beyan etmişlerdir. Niçin özellikle lise ve üstü eğitimde kız sayısının düşük olduğu yönündeki sorulara, Ovakent'te lise olmadığı ve artık yetişkin konuma gelmiş bir kız öğrenciyi de uzak bir okulda karma bir eğitim sisteminde görmenin gelenek ve görenekle çeliştiği,

ayrıca kız öğrenciyi bu okullara göndermek durumunda aile ve din büyüklerinin tepkisinin olacağı, üstelik bu çağa gelmiş kızların evlilik hazırlığında oldukları yönünde bilgiler verilmiştir. Ovakent'te edindikleri eğitim olanaklarıyla evrenlerinin genişlediğini ve eğitimle başka kültürlerle olan temas ve açılımları sağlayabildiklerini vurgulamışlardır.

Yeşil kart ve sağlık ocaklarının verdiği ücretsiz hizmetleri dolayısıyla sağlık harcamalarına oldukça düşük bütçe ayıran göçerler, aynı şekilde mahallelerinde var olan devlet okullarındaki ücretsiz eğitim ve ücretsiz kitap dağıtımından yararlandıkları için eğitim harcamalarına ayırdıkları bütçeleri de oldukça düşük düzeylerdedir. Ortaokul sonrası eğitime devam etmek söz konusu olduğunda, mahalle dışındaki okullara ulaşım, konaklama ve beslenme masrafları dâhil olacağı ve gençlerin aktif gelir getirici işlerde çalışmaları tercih edildiği için okullaşma düzeyi oldukça düşüktür. Lise ve lise üstü okullara devam eden öğrencilerin istatistikleriyle ilgili sağlıklı bir veri olmadığından, görüşleri alınan göçerler bu sayının liseye gitmesi gereken toplam öğrenci sayının % 5 ile 10'unu geçmediğini beyan etmişlerdir. Her şeye karşın, göçerlerin geldikleri ülkede sahip oldukları eğitimsel ve kültürel alışkanlıklara kıyasla Türkiye'deki alışkanlıklarının oldukça olumlu yönde geliştiği ve gelişme çizgisinin her geçen yıl biraz daha yükseldiği tespit edilmiştir.

4. SOSYOEKONOMİK DURUM

Göçerlerin Afganistan'daki yaşantıları sırasında neredeyse tümünün tarım ve hayvancılıkla geçimlerini sağladığı, tarımda gerek kendi topraklarında, gerekse ücret ya da ürün karşılığında kiraladıkları arazilerde buğday, pamuk, şeker pancarı, pirinç, arpa, susam, kavun ve karpuz gibi ürünler yetiştirdikleri; bir kısmının halı dokumacılığı ve el sanatları yaparak geçimlerini sağladıkları; az sayıda kişinin de toplumda gereksinim duyulan marangoz, tamirci, ayakkabıcı gibi uğraşları yaptıkları görülmektedir (Abdülhamitoğlu, 1982). Tarım alanında makine kullanıp kullanmadıkları yönünde sorulan sorulara, makineleşme süreci yaşamadıkları; öküz, saban, çapa, bel gibi geleneksel tarım aletlerini ancak kullanabildiklerini dile getirmişlerdir.

Buna karşılık Türkiye'ye göçtükten sonra farklı iş alanlarında çalışarak veya kendi dükkân ve atölyelerini açarak daha gönenç bir yaşama ulaştıklarını ve ülkeye geldiklerinde Türk devletinin kendilerine verdiği on dönümlük arazi üzerinde de çiftçilik yapmayı sürdürdüklerini, çiftçilik yaparken traktör gibi makineleşmeye dayalı tarım aletlerini kullandıklarını, eskinin öküz ve sapan gibi ilkel tarım araçlarını kullananların kalmadığını

aktarmışlardır. Ayrıca ilk geldikleri dönemde devletin büyüklere dört, çocuklara ikişer bin lira maaş bağladığını, beş yıl kazançlarından vergi alınmadığını ifade ederek, kısa zamanda kendi ayakları üzerinde durmayı başarabildiklerini, dericilik üzerine kendi becerilerinden yararlanarak terzihane ve atölye gibi işletmeleri kendi yaşam alanlarında oluşturarak ekonomik anlamda Afganistan koşullarına göre çok daha rahatladıklarını belirtmişlerdir.

Kuzey Afganistan'da yapılan ipek böceği yetiştiriciliğine bağlı olarak, dünyaca ünlü ipekli Buhara halı dokumacılığının yaygın olduğu bir bölgeden gelen bazı göçerlerin, ikincil ekonomik etkinlik olarak bir çeşit ev tipi üretim olan halı dokumacılığı yaptıkları, ancak gerek dokuma sürecinin uzun olması, gerekse ham maddeye ulaşmakta karşılaşılan kısıtlı olanaklar nedeniyle halı dokumacılığının tam anlamıyla ticari nitelikteki bir uğraş oluşturamadığı bilgisi verilmiştir.

Mahallede çalışma yaşamına veya gelir getirici bir işe başlamanın ortalama yaşı nedir? Şeklinde yöneltilen soruya verilen yanıtların bir kısmı 8-9 gibi düşük yaşları ifade etse de, çoğunluğun yanıtı 12-16 yaşları aralığını işaret etmiştir. Bu demektir ki, zorunlu temel eğitimlerini bile tamamlamadan çalışma yaşamına atılanların sayısı hiç de azımsanacak ölçüde değildir.

Özbek göçerlerin Afganistan'daki yaşantılarında birinci sırayı alan tarımsal etkinliklerin yerini Türkiye'de evlerinde, atölye ve fabrikalarda ürettikleri ticari ürün etkinlikleri almıştır. Dericilik mesleğini çoğunlukla Türkiye'ye geldikten sonra Kazak kökenlilerden öğrenen Özbek göçerler, kısa zamanda bu alanda söz sahibi olmuş ve piyasaya özellikle küçük parçaları birleştirmek yoluyla elde ettikleri ucuz maliyetli deri ürünleri dikmişlerdir. Günümüzde de sürdürülen dericilik mesleği daha çok İstanbul Zeytinburnu ve İzmir yöresinde açılan atölyelere kaydırılmıştır. Hazırlanan deri mont türü ürünler iç piyasanın yanında belli oranda Rusya gibi yakın coğrafyadaki ülkelere dahi ihraç edilmektedir. Yükselen maliyetler ve Çin piyasasından ülkeye giren ucuz ürünler nedeniyle dericilik sektöründe kriz yaşanmasıyla, Özbekler benzer ürünleri kumaş kullanarak dikmeyi sürdürmektedir. Belli imalatçılarla yapılan anlaşmalar çerçevesinde, hemen her evde bulunan dikiş makineleriyle çoğunlukla giyim ürünlerinin dikiminin gerçekleştirildiği, ancak dikilen parça başına alınan ücretin oldukça düşük olduğu, buna karşın daha çok kadın ve kızların para kazanma olanağı bulduğu bilgisi elde edilmiştir.

Konfeksiyon ürünleri üreten göçerlere ürettikleri malları pazarlama

sıkıntısı çekip çekmedikleri sorusuna, önceleri mahallede Cumartesi günleri kurulan ve ürünlerinin satışa çıkarıldığı pazar yerine farklı yörelerden gelen insan ve tüccarların çokça mal alımı gerçekleştirdikleri, ancak sektördeki daralmanın bu pazarın işlevini kaybetmesine neden olduğu, bu yüzden hazır giyim ürünlerini satmaya yönelik pazarın artık kapandığı, ancak başka şehirlerde bağlantı halinde olunan toptancı veya perakendeci tüccarlara balyalar halinde otobüslerle ürün gönderebildikleri yanıtına ulaşılmıştır.

Sektördeki krizden olumsuz etkilenmelerine karşın Ovakent nüfusunun, %40'a yakın bölümünün ev ya da atölye tipi üretim yaptığı, yine %30'a yakın bölümünün de ticaretle uğraştığı, buna karşın tarım ve hayvancılığın payının %8'e kadar gerilediği anlaşılmaktadır (Çetin & Gün, 2015). Mahallede yirmi civarında bakkal, beş adet hazır giyim ürünleri ve mefruşat satış mağazası, iki eczane, birer adet pastane, fırın, lokanta, internet kafe, oto tamircisi, kuaför, elektrikçi, ayakkabıcı, üç berber salonu gibi ticari işletme bulunurken, kahvehanenin hiç olmayışı kültürel gereklilik ve uğraşa harcanan zamanın çokluğuyla açıklanabilir.

Mahallede, çiftçilik, hazır giyim dikim işleri gibi uğraşlardan sonra diğer önemli bir gelir kaynağı halı ve kilim dokumacılığıdır. Çoğunlukla Türkmenlerin uğraşı olan halıcılık, etkileşim sayesinde belli bir oranda Özbekler arasında yaygınlaştığı ve dokunan halıların, Adana, İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük kentlerde anlaşma sağlanan firmalara gönderildiği bilgisi dokumacılık işiyle uğraşan göçerler tarafından verilmiştir.

Afganistan'daki yaşamlarında olmayan gelir getirici bir fırsatın da yörede farklı iş kollarında faaliyet gösteren taşeron firmalar aracılığıyla ortaya çıktığı, özellikle genç erkeklerin bu taşeron firmalarda çalışarak ekonomilerine katkı sağladıkları Antakya Havalimanında yer hizmetlerini yürüten taşeron firmada çalışan genç işçiler tarafından dile getirilmiştir.

Genç erkeklere, askerlik hizmetlerini Türkiye'de yapmak veya yapmak istemek konusunda düşüncelerinin ne olduğu sorusu yöneltildiğinde Türk vatandaşlığı olanlar, seve seve askerlik yaptıklarını veya yapacaklarını beyan ederken; vatandaşlığı olmayanlar, vatandaş olmaları halinde askerlik yapmanın kendileri için bir onur olacağını söylemişlerdir.

Ovakent Mahallesinde büyük çapta olmasa da, beslenen büyük ve küçükbaş hayvanların süt ve et ürünleriyle de belli bir oranda ailelere gelir girdisi olduğu gözlemlenmiştir.

Özbek göçerleri tarım alanındaki çalışmadan diğer sektörlerdeki

çalışma yaşamına sürükleyen bir etmen de, Afganistan'daki emeklilik koşullarıyla Türkiye'deki koşulların farklılığıdır. Afganistan'da emeklilik durumunda devletin kişilere ev ya da arazi vermesi karşılığında, Türkiye'de yeterli gün ve prim karşılığında ikramiye ve maaş ödenmesi onlara cazip gelmektedir. Çünkü onlar için arazi varlığının artması fiziksel tarım çalışmasının artması anlamına gelmektedir.

Çalışma yaşamında daha çok erkek göçerlerin varlığı dikkat çekse de, aslında kadınların ve hatta çocukların bile ekonomiye etken bir biçimde katıldıkları sorulara verilen yanıtlardan anlaşılmıştır. Elde edilen gelirlerin harcama dağılımı konusunda, en büyük harcama kalemi olarak birinci sırada beslenme ve ulaşım giderleri, ardından giyim ve ev eşyası giderleri, üçüncü sırada ısınma, tamirat, yeni eklentiler yapmak gibi konut giderleri sıralanmaktadır (Çetin & Gün, 2015). Sık olmasa da başka şehirlere gerçekleştirilen seyahatlerin ya da iş amaçlı yolculukların yapıldığı ve bunların da harcama kalemine dâhil olduğu ifade edilmiştir.

En çok tükettiğiniz besin maddeleri nelerdir? Sorusuna verilen yanıtların sıralaması, Özbek pilavı için kullandıkları pirinç, yoğurt ve süt, yeşil çay, koyun veya tavuk eti şeklinde olmuştur.

Bütün bu koşullar altında, göçer grubun toplumsal ve ekonomik alanlardaki kültürel yapılarındaki değişim oranının geldikleri Afganistan ortamına göre hem oldukça arttığı, üstelik değişimin çeşitlenerek olumlu yönde seyrettiği sonucuna ulaşılmıştır. Gelirlerin ve parasal birikimlerin değerlendirilmesi noktasında kendilerine soru yöneltilen bireyler, çoğunlukla yanıt vermekten kaçınsa da, özellikle Türk vatandaşlığına sahip olanların bir bölümü kentlerde emlak alımlarıyla parayı değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir. Afganistan'a yatırım yapıyor musunuz? Sorusuna yanıt verenlerin çoğu yatırım yapmadıkları, ancak Afganistan'da yakın akrabası kalan kimilerinin kendilerine zaman zaman parasal destekte bulundukları yönünde bilgi vermişlerdir. Onların gerek emlak, gerekse iş kurmak anlamında Afganistan'a yatırım yapmamaları, Türkiye'ye gelişlerinden sonraki görüş ve bakış açılarının değişimini ortaya koymaktadır. Kültürel bir topluluk olarak yatırımlarını Türkiye'de yaparak neredeyse bütünlük halinde Türkiye'nin bugününde var oldukları gibi, geleceklerinde de var olacaklarına ilişkin niyetlerini ortaya koymaktadırlar.

5. DİN

Afganistan'daki dinin, dinsel kurum ve kişilerin, bireysel ve toplumsal yaşam biçimleri ve tercihleri üzerinde yoğun baskı oluşturduğunu söyleyen genç ve orta yaşlı kuşağa ait göçer bireyler, ülkede söz sahibi olan

siyasal yapılanmaların da dinsel uygulamalara aşırı ölçüde önem vermeleri yüzünden, dinin etkisinin yaşamın her alanında yoğun bir şekilde hissedildiğini, buna karşılık Türkiye'ye geldikten sonra dünyaya bakış açılarının değiştiğini; Afganistan'da tam anlamıyla Orta Çağ anlayışı ve koşulları altında kişisel tercihlerin ve topluma egemen yapıların aksine bir tutum takınamadan yaşadıklarını; ibadet için zorunlu olan kişisel temizlik ve bakım için camilerde ve evlerde dahi musluk suyu imkanı olmadan yaşamlarını sürdürdüklerini; hijyen koşullarının olmadığı bir ortamdan kalkıp çok daha insancıl ve uygun koşulların olduğu bir ülkeye gelmenin kendilerini mutlu ettiğini dile getirmişlerdir.

Özellikle orta yaş grubu ve bu gruba yakın gençlerin "Türkiye ve Afganistan'daki dinsel uygulamalarda fark var mı?" şeklinde sorduğumuz soruya verdikleri yanıtlar, Türkiye'de din konusunda daha fazla bilgilendikleri, eğitimli ve akademik din adamlarından dinsel yorum ve uygulamaları öğrendikleri; buna karşılık Afganistan'da geleneksel yöntemlerle medrese eğitimi almış, dünyaya bakış açıları sınırlı insanlardan dinsel söylemleri dinledikleri yönünde olmuştur. Türkiye'de özde olmasa da, dinsel uygulamaları yerine getirme sıklığı ve biçimlerinde kendilerinde değişim olduğunu, özellikle mahalle dışındaki çalışma ve yaşam yerlerinde bazı ibadetleri kimi zaman yerine getirmekte ihmalkâr davrandıklarını, Afganistan'daki üzerlerindeki yoğun dinsel baskıdan Türkiye'ye geldikten sonra en azından bireysel yaşam biçimleri ve çekirdek aile içinde kurtulduklarını, yine de özellikle geniş aile ve mahalle içinde bu baskıyı hala kısmen yaşadıklarını aktarmışlardır.

Giydikleri yöresel kıyafetlerin de dinsel ibadet ve uygulamalara uygun olduğu gerekçesiyle tercih edildiği, ancak pantolon gibi giysileri giymek konusunda eskisi gibi gerek dinsel, gerek ailesel baskıların pek olmadığı görüşü ortaya konmuştur.

Kutsal gün ve aylarda yapılan ibadet, tören ve ayinlerin Afganistan'daki gibi devam ettiğini söyleyen göçerler, yine de çalışma koşullarının neden olduğu zaman darlığı ve yorgunlukların bahane edilerek bu tür uygulamaların aksatılabildiğinin de altını çizmişlerdir.

6. KÜLTÜREL YAPI

Bir toplumun yaşam tarzında kullandığı veya bir şeyi gerçekleştirirken gereksinim duyduğu yol ve yöntemlerin tümünü o toplumun kültürü olarak tanımlamak yerinde olur. Kültür, "toplumun içinde her türlü bilgiyi, ilgileri, alışkanlıkları, değer ölçülerini içine alan maddi ve manevi değerler bütünü" (Turhan, 1997, s. 37) şeklinde de ifade edilebilir.

Ele aldığımız Özbek göçer grubunun Afganistan'dan Pakistan'a, oradan Türkiye'ye uzanan sürecinde yanında getirdiği her türlü davranış ve uygulama biçimini oluşturan kültürel yapıları, Ovakent'e yerleşip Türklerle temas kurmaya gereksinim duydukları ilk andan itibaren değişmeye başladığı gözlemlenir. Yerleştirildikleri evlerin mimarisinden, evlerin yapıldıkları malzemeye, ev içine yerleştirilen ocak ve ısıtma sistemine kadar pek çok kültürel değişim, daha ilk anda açılan okuma ve yazma kurslarıyla değişmeye başlar.

Afganistan'da yaşamış oldukları çok kültürlü bir ortama (Merçil, 1966) benzer yeni bir ortamda Türk ve Arap kültürüne kısa sürede uyum sağlayarak, diğer kültürlerden bir takım değerlerin kendi kültürlerine uyarlamayı gerçekleştirerek kültürlerarası bir birlikteliğe adım atmış olurlar.

Ovakent'e yerleştikleri ilk andan itibaren kendilerine tahsis edilen onar dönümlük toprağın, geçimlerini sağlayacak büyüklükte olmadığının bilinciyle, sanat ve ticarette başarılı olmanın yollarını arayarak, örneğin Kazak göçerlerden dericilik sanatını öğrenmiş, ülkenin büyük kentlerinde, iş ve pazar olanaklarının yüksek olduğu yerlerde faaliyet göstermişlerdir.

Mahallede lise ve yükseköğrenim yapanların sayısı niçin düşük? sorusu karşısında, Afganistan'da eğitim açısından oldukça zayıf olduklarının farkında olan göçerler, mahallelerindeki okullara çocuklarını göndermekte tereddüt etmediklerini, hatta yükseköğretim kurumlarına daha fazla öğrenci yerleştirerek, devlete ait önemli kademelerde çocuklarının yer almasını istediklerini, ancak yaşadıkları mahallede nitelikli bir lisenin bulunmadığı için çocuklarının lise eğitimi alıp yükseköğretime hazırlanamadıklarını beyan ederek, şu ana kadar oldukça az sayıdaki gencin üniversitelerde öğrenim yaptığını, bunların önemli bir kısmının da açık öğretim programlarına devam ettiklerini vurgulamışlardır.

Gündelik yaşamlarının pek çok alanında uyguladıkları kendilerine özgü inanç ve göreneklerinin sürdürülüp sürdürülmediğine yönelik sorulara, ağırlıklı olarak "tümüyle aynı biçimde sürdürülmektedirler" yanıtı alınırken, çocukların doğumundan, evliliğe ve hatta ölüme kadar olan tüm olgularda Türk kültüründen olan insanlarla kıyaslandığında kendilerince farklı ayinleri, tören ve inanışları olduğunu, bütün bunları önemsediklerini ve bunların toplumsal birliktelik bağlarını pekiştirdiğini aktarmışlardır.

Ancak, uygulamalar büyük oranda aynısıyla devam etseler de, yeni kuşakların geçim kaygısıyla farklı ortamlara taşınması, dünyaya biraz daha farklı bir gözle bakma biçimleriyle bu inanış ve göreneklerine olan ilgide bir azalma olduğunu da belirtmekte geri kalmamışlardır.

7. KİMLİK

Kimliksel bağlamda kendilerini nasıl niteledikleri yönündeki soruya yanıt verenlerin yarısından fazlası Hatay dışındaki yerleşim yerleri ve kentlerde kendilerini "Hataylı Türk" olarak tanıttıklarını, ancak Hatay ve özellikle Ovakent'te bu soruya muhatap olduklarında "Afganistanlı Özbek" demeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Kimlik seçimi ve benimsenmesinde Türk vatandaşlığına sahip olmanın önemli bir işlev üstlendiği gözlemlenmiştir. Henüz Türk vatandaşlığı olmayan kişilerin tamamına yakını kendilerini sahip oldukları tek vatandaşlık biçimiyle "Afgan" olarak tanıtmıştır.

Gerek kendi gruplarından, gerekse diğer kültürel topluluklardan olan kişilerle yaptıkları evliliklerle kimliklerinin korunması tutumunu benimseyip benimsemediklerine ilişkin sorulara, çoğunlukla kendi içlerindeki evlilikleri tercih ettikleri yönünde yanıt vermişlerdir. Yine de sayısı çok olmayan bir kısmı "benim gelinim zaten Türk", "Oğlum/kızım bir Türk'le evlenmek isterse karşı çıkmam", "Kızımı bir Türk isterse sıcak bakarım" şeklinde görüş bildirmiştir. Kendi grubu dışından evlilikler gerçekleştiren ya da en azından bu tür evliliklere sıcak bakan bireylerin sayısı yüksek olmasa da, göçer grup içinde egemen topluma yakınlaşma ve onunla bütünleşme yönünde bir niyetin olduğu açıktır.

Yabancı, göçmen, mülteci gibi adlandırmalarla pek karşılaşmadıklarını, daha çok mahalledeki sağlık ocağında, mahallede oturan olan Kömürçukuru Mahallesinden Ovakent'e gelip yerleşen Türk vatandaşlarından ayırt edilmek için bu ifadelerle karşı karşıya kaldıklarını, böylesi bir durumda bu terimlerin kendilerine karşı söylenmesini bir dışlama veya aşağılama ifadesi olarak algılamadıklarını, üstelik Türk toplumunun da kendilerini bir Türk olarak gördüğünü söylemişlerdir.

8. KİŞİ ADLARI

Yeni bir kültürel çevrede yaşayan azınlık durumundaki bir kültürel toplumun, içinde yaşadığı toplumla bütünleşme niyetini ortaya koyarken kullandığı araçlardan biri de, o toplumun çeşitli değerlerini benimsemesi ve kullanmasıdır (Safi, 2006). Egemen toplumun kullandığı adlandırmaları göçer toplum bireylerinin de kullanmaya başlaması bu bütünleşmenin en önemli göstergelerinden biridir.

Bu bağlamda göçer grubun Türkiye'ye geldikten sonra çocuklarına verdiği adlara baktığımızda, özellikle genç ve orta yaş grubunda olan erkek ve kadınlar, yeni doğan çocuklara isim verilirken hala Afganistan'daki

geleneğin büyük bir oranda sürdürüldüğünü, çocuğun kulağına ilk ezanın okunması için ailenin veya boyun ileri gelen dindar aksakallısının çağrıldığını, bu kişilerin de çocuklara yalnızca Kur'an-ı Kerim'de geçen isimlerden hareketle isim verdiğini; bunun dışında bir ad vermenin hem ailenin, hem de bu şekilde isim verilen çocuğun ileride tepki görüp aşağılanmasına neden olacağını; bu yüzden geleneksel isimlerin büyük oranda verilmeye devam ettiğini, ancak kimi ailelerin çocuklarına yine dinsellikten uzaklaşmadan en azından Abdulkerim, Abdulmubarek gibi uzun ve dinsel içerikli isimlerin yerine daha kısa Elif, Rahim gibi kısa isimleri vermeye başladıklarını, bu adların da zaten Türkler arasında sıklıkla kullanıldıklarını ifade etmişlerdir. Aile büyüklerini kaybeden ve dinsel baskıyı nispeten üzerinden atan kimi ailelerin az da olsa Gamze, Onur gibi adları koyabildikleri eklemesi de yapılmıştır.

Erkek ve kadınlara verilen adlar kıyaslandığında, dinsel anlam ve simge yüklenen Ebülhayr, Abdulgani türünden adların daha çok erkeklere verildiği, buna karşın kadın adlarının Altıngul, Gulçehra, Bibinigar gibi farklı dil kökeninden gelseler de güzellik, zarafet ve soyluluk ifade eden adlar içerdiği görülmektedir (Mahmod, 2012).

9. DİL

Afganistan'daki yaşam alanlarında, başta Özbekçe olmak üzere Peştuca, Farsça'dan farklı olduğunu söyledikleri Parsça, Türkmence gibi farklı kültürel toplulukların dillerini konuştuklarını söyleyen göçerlerden yalnızca birkaçı, orada konuştukları dile kimi durumlarda *Sart dili* dendiğini, ancak neden böyle denildiğini bilmediklerini ifade etmişlerdir. Yaptığımız araştırmada *sart* sözcüğünün Sanskritçe'de "kervanbaşı, tacir, şehirli" anlamlarında olduğu, farklı coğrafyalara ticaret için giden Özbeklerin diline bu yüzden Sart dili dendiği, daha çok edebî dil için kullanıldığı anlaşılmıştır (Öz, 1999, s. 18). Ancak göçerler arasında bu terimi bilenlerin oldukça az sayıda olduğu tespiti yapılmıştır.

Yazıya değil, konuşmaya dayalı bir Özbekçe konuştuklarını, Türkiye'de kendi dillerinde eğitim verecek bir eğitim kurumu olmamasından dolayı Özbekçenin gelecek nesillerde devamlılığını sağlamak endişesiyle evlerinde Özbekçe konuşmaya özel önem verdiklerini vurgulayan yetişkinler, yine de çocuklarının okul yaşantılarında başarılı olması ve Türk toplumunda belli iş ve görevleri üstlenebilmesi için Türkçeyi bilmeleri gerektiğinden hareketle, özellikle ilköğretim çağındaki çocuklarının daha çok ev dışında Türkçeyi öğrenmelerini istediklerini belirtmişlerdir.

Küçük yaştakinden yaşlısına kadar, görüşme yapılan kişilerden

kaçak yolla yeni göçmüş birkaçı dışında tüm bireylerin Türkçeyi rahatlıkla kullanabildikleri gözlemlenmiş, bundan hareketle dildeki değişimin Türkçe lehinde hızla devam ettiği yargısına varılmıştır.

10. AİLE YAPISI

Özbek göçerlerin aile yapısında, geldikleri ülkenin koşullarına oranla belirgin bir değişim gözlenememiştir. Ataerkil bir aile yapısı içinde, kimi zaman çok eşli ve çok çocuklu aile yapısı sürmektedir. Ailelerin çoğunda dede, nine, oğul ve torunları kapsayan geniş aile yapısına sahip olduğu, tek başına göç eden genç bireylerin oluşturduğu ailelerin ise çekirdek aile modelinde olduğu bilgisi verilmiştir.

Akraba evliliği göçerler arasında sıkça karşılaşılan bir tercihtir. Evlenme çağına gelen gençler, çoğunlukla baba soyundan gelen eşlerle evlendirildiklerini beyan etmiş, aynı yönde bir tespit Erol ve Burget'nin çalışmasında vurgulanmıştır (Erol & Burget, 2001). Aile dışından evliliklere de açık olan grupta, peygamber soyundan geldiklerine inanılan ve Eşanlar denilen boya mensup bireylerin diğer boylardan birileriyle evlenmelerine soyun yozlaşmasını önlemek için izin verilmediği anlaşılmaktadır (Göçmez, 2008). Diğer bir evlilik biçimi olan çok eşli evlilik, çoğunlukla Afganistan'daki uygulamaların sürdürülmesiyle gerçekleşen evlilik modelidir. Türkiye'de doğanların büyük çoğunluğu tek eşli evlilikler gerçekleştirmeyi yeğlemiş olmasına rağmen, mahallede çok eşli evlilikler azımsanmayacak ölçüdedir. Eşini farklı nedenlerle kaybetmiş olan kadın, çocuk sahibi olmasa bile, ailesinin yanına dönmek yerine, -varsa-, bekâr veya evli kayınbiraderiyle evlenip ilk gelin olduğu ailede yaşamını sürdürmeye devam etmeyi çoğunlukla ailesine ekonomik yük olacağından korkarak tercih eder ve yaşadığı toplum bu durumu oldukça olağan karşılamaktadır (Göçmez, 2008).

Beşik kertmesi, berdel gibi yöntemlerle yapılan evlilikler hala devam etse de, günümüzde mahallede birbirini görüp beğenmek yoluyla yapılan evliliklerde sayıca artış sağlanmıştır.

Türk bir erkek ya da kızla evlenmek ister misiniz? sorusuna yanıt veren erkeklerin çoğunluğu "kendi insanımla evliliği tercih ederim, ancak Türk'le de evlenebilirim" diye karşılık verirken, bu soruya genç kızların yanıtı çoğunlukla hayır" şeklinde olmuştur. Gerekçeleri sorulduğunda, başka bir kadınla ilişkisi, evliliği olması durumunda veya boşanma halinde Türk erkeğinin eşini ailesinin evine geri gönderdiğini, böyle bir durumla karşılaşmanın kendileri için onur kırıcı bir durum olacağını, buna karşılık Özbeklerde erkeğin başka kadın veya kadınlarla evlenmesi halinde bile tüm

eşlerin aynı evde yaşamaya devam ettiklerini, boşanmanın söz konusu olmadığını ve böylesi bir durumu ailenin yanına dönmeyi tercih edeceklerini dile getirmişlerdir.

11. KIYAFET

Özbeklerin giyimi büyük oranda *köyleng* adı verilen geleneksel kıyafetten ibarettir. Bu terim, çoğunlukla da erkeklerin kıyafeti için kullanılmaktadır. Günlük yaşamın neredeyse tüm ortamlarında aynı kıyafetin kullanılması, giyim kültürünün sade, hatta tekdüze kalmasına yol açmış ve bedensel bir gereksinimi karşılamanın ötesine geçememiştir. Giyim büyük oranda işlevsel boyutuyla sınırlı kalmıştır. Kadın giysilerini ise daha çok renkli ve çiçeklerle bezenmiş bir entari ve başa örtülen, kadının yaşına göre değişebilen, beyaz veya yine çiçek desenli yazmalar oluşturmaktadır. Bu durum maliyeti düşürdüğü gibi, temini de kolaylaştırmıştır (Göçmez, 2008). Kadın ve erkek giysilerinde ayrıntılar farklı olsa da, genel görünüşte bir benzerlik bulunur. Renk, çeşit ve farklı kumaş kalitesi gerektirmedikleri için giyim masraflarının düşük seviyelerde olmasını da sağlarlar. Aynı giysi belli sınırlar içinde mahalle dışındaki mekânlarda giyilebilse de, göçerler genellikle oturdukların mahalle dışındaki yerleşim alanlarına veya kentlere gittiklerinde Türk toplumu bireylerinin giyim biçimlerine bürünerek bulundukları ortama uyum sağlamayı yeğlerler. Ancak mahalleden dışarı çıkma gereği duymayan genellikle yaşlı kesimden olan kadın ve erkeklerin sürekli geleneksel giysilerini giydikleri, genç ve orta kuşak erkeklerin fes ve şapka türü başlık takmalarına karşılık yaşlı, hatırlı ve dinsel bir saygısı olanların başlarına sarık bağladıkları gözlemlenmiştir. Kadınların ise büyük oranda beyaz bir tülbent veya çemberle saçları örtünmüş olarak bulunurlar. Giyim ve kıyafet açısından genç bireylerin Türk toplum bireyleriyle uyumu daha belirgindir.

Afganistan'daki giyim tarzlarına göre Türkiye'de bir değişim yaşayıp yaşamadıkları sorusuna kadınlar, Afganistan'da sokağa çıktıklarında *burka* giymek zorunda olduklarını, ancak Türkiye'ye geldikten sonra burkayı günlük yaşamlarından çıkardıklarını ve belki de kendi öz kültürlerinin bir parçası olmayan bu giysiyi bir anda kolaylıkla terk ettiklerini aktardıktan sonra, geleneksel Özbek kıyafetlerini özellikle Ovakent'te giydiklerini, kente veya başka kentlere gitmeleri halinde genç kızların pantolon ve gömlek tarzında giymeyi yeğlediklerini, orta yaş ve yaşlı grubunun çok dikkat çekmeyecek ölçüde geleneksel kıyafetlerini giymeyi sürdürdüklerini belirtmişlerdir.

Göçerlerin ikamet ettiği Ovakent'te yaptığımız gözlemler sonucunda,

mahalleye özellikle yasa dışı göçün sürekli arttığı, yeni gelenlerin de geleneksel kültürle olan bağları canlı tuttuğu ve göçerlerin her alandaki uyum ve değişimini yavaşlattığı kanaatine varılmıştır.

12. NİŞAN, DÜĞÜN GİBİ GELENEKSEL TÖRENLER

Afganistan ve Türkiye'deki evlilikleri ve nişan törenleri konusunda soru yöneltilen kişiler, Afganistan'da evlendirilen bir erkeğin düğün maliyetinin daha düşük olduğunu, orada kızın ailesine başlık yerine daha çok mal, canlı hayvan ve eşya verildiğini, ancak Türkiye'deki refah düzeylerinin artışına paralel olarak düğün masraflarında yükselme olduğunu, ortalama 15 bin dolar başlık vermek durumunda olduklarını, buna ek olarak Afganistan'dan getirilen çuvallarca pilavlık pirincin de kız tarafına verildiği bilgisini vermişlerdir. Evlendirilen kızdan başlık parası alma gerekçesi olarak, bunun yüzyıllardır bir gelenek olarak uygulanması ve bu geleneğin sürdürülmesi; kızın annesinin süt hakkı olması; kızın çeyizinin bedeline karşılık olması; babanın kıza o güne kadar yaptığı harcamalar ve kıza evlilik sırasında alınacak eşyanın parasal bedeli olarak gösterilmiştir.

Nişan ve düğün sırasında gelin ve damadın Afganistan'da geleneksel gösterişli ve işlemeli giysiler giydiğini, aynı giysilerin özellikle nişan törenlerinde daha fazla giyilmekle birlikte, düğünlerde daha az kullanılmaya başlandıklarını ve Türkiye'de bilhassa son yıllarda yapılan düğün törenlerinde gelinlerin neredeyse tamamının beyaz gelinlik, damatların takım elbise giydiklerini ve bu alanda önemli bir değişim yaşadıklarını vurgulamışlardır.

13. BARINMA

Özbek göçerlerin barınma kültüründe, kullanılan yapı malzemelerinin farklılığı dışında fazlaca bir değişiklik göze çarpmamıştır. Mahalleye göçmelerinden önce afet konutları olarak belli bir standartta inşa edilen evlerin neredeyse tamamına kendi kullanımları doğrultusunda eklentiler, yeniden biçimlendirmeler, bahçe duvarları eklenmiş; iç mekânlar geleneksel usulde yapılmış ocaklarla kendi tarzlarına uygun hale getirilmiştir. Ocaklarında parayla satın alacakları odun yerine pamuk bitkisinin hasat sonrası kuruyan kök ve sapları yakılmaktadır.

Türk evlerindeki koltuk, mobilya vs gibi ev eşyalarının yerine, göçerlerin evlerinde kilimlerle bezenmiş odaların dört bir yanına yerleştirilmiş hasır arkalıklar ve yer minderleri kullanılmaktadır. Yeni evlenen çift için bazı evlerde alınan koltuk takımları da gündelik kullanıma kapalı bir odada saklanmaktadır. Genç gelinlerin beraberlerinde getirdikleri

işlemeli örtüler, perdeler, vs. gibi çeyizler bile işlevsel bir pencere veya yatak gibi yerlerde değil, evin bir duvarına asılmış olarak sergilenmektedir.

Yaşadıkları mahalleye doğal gaz gibi ısınma araçları gelmedikçe ya da farklı kültürlerden insanların evlerine sıkça konuk olup etkilenmedikleri sürece barınma alışkanlıklarının değişeceği pek mümkün gözükmemektedir.

14. EL SANATLARI

Özbek göçer grubunun, el emeğine dayalı el sanatlarının Afganistan'da zengin ve çeşitli olduğu, ne var ki ticari faaliyetlerin azlığı ve pazarlama olanaklarının kısıtlı olması nedeniyle bu sanatların profesyonel tarzda pek yapılamadığı tanık beyanlarından anlaşılmıştır. Geldikleri ülkede genellikle yaşam alanlarında bulmakta sıkıntı çekmedikleri yün ve dokumacılık temelli elemeği ürünlerin yapıldığı, bu ürünlerin kısmen kasaba ve kent pazarlarında satışa sunulsalar da, daha çok yeni evlenecek gençlerin çeyizlerinde kullanıldıkları ifade edilmiştir. El sanatlarında ve yaptıkları işlemelerde geleneksel Türk motifleri kullanılmıştır.

Türkiye'deki yaşam koşullarının kendilerini yeni geçim kaynaklarıyla yaşamaya zorlamasıyla, farklı üretim alanlarına yönelen göçerler, kendileri gibi göçer konumda olan diğer Orta Asya halklarından öğrendikleri sanatla tarımı ve geleneksel el sanatlarını ikinci plana iterek, hazır giyim ve deri giysi dikimine yönelmiştir. Hazırlanan ürünlerin daha fazla satışıyla daha fazla para kazanmak arzusu ve alınan siparişlerin zamanında yetiştirilememesi endişesi el sanatlarını hazır giyim makinelerine mahkûm etmiş, fabrikasyon sanat ürünlerinin çoğalması el emeğiyle gerçekleştirilen sanatlarında bir gerilemeye yol açmıştır. "El sanatlarınızdaki gelişme Türkiye'ye geldikten sonra olumlu mu, yoksa olumsuz mu olmuştur?" sorusuna yanıt veren genç ve orta yaş grubundaki kişiler "olumlu olmuştur" yönünde görüş bildirseler de, Afganistan'daki el sanatların durumunu en iyi bilen yaşlı kuşak ve bilhassa yaşlı kadınlar "olumsuz olduğu" seçeneğine yaklaşan bir tercihte bulunmuştur.

15. MUTFAK KÜLTÜRÜ

Tahıl ve et ağırlıklı geleneksel yemek kültürlerinde Özbek pilavı için gerekli özel pirinç vazgeçilmez bir öğedir. Ovakent'e yerleştikten sonra da geleneksel yemek kültürlerine sadık kalan grup, yöredeki diğer kültürlerin mutfağından beğendiklerini kendi mutfağına taşımakta tereddüt göstermemiştir.

Göçerler, Türk mutfağının Özbek mutfağından daha zengin ve lezzetli olduğunu, bu nedenle özellikle içli köfte, kısır, karnıyarık gibi bazı

Türk yemeklerinin artık kendi mutfaklarında sıklıkla piştiğini, buna karşılık Türk mutfağının kendilerinden Özbek pilavını aldığını söylemişler, pilav ve yeşil çayı mutfaklarının vazgeçilmezleri arasında saymışlardır.

16. MÜZİK TERCİHİ

Göçerlerden çoğunluğu Afganistan'da müzik yapmak ya da müzik dinlemekle ilgilerinin pek olmadığını, dinledikleri müziği de Afganların resmi yayın organları aracılığıyla veya yaşadıkları yörelerdeki eğlencelerde çalınan müzik aletlerinden dinlediklerini, ancak Afganistan'daki erkek eğlencelerinin *dombıra/dombra*, kadın eğlencelerinin *tef* eşliğinde gerçekleştiğini, Türkiye'de dombıranın yerini bağlamanın veya geleneksel eğlencelerde kullanılan *org*un aldığı bilgisini verdikten sonra, Türk radyo ve televizyonlarından artık Türk müziğinin farklı türlerini, sıklıkla da türkü tarzı müziği yeğlediklerini beyan etmişlerdir.

17. KALICI OLMAK ARZUSU

Göçer bireylere tüm koşulların düzelmesi halinde Afganistan'a dönmek ister misiniz? Şeklinde yöneltilen soruya görüş bildirenlerin tamamı ya "Hayır" ya da "sadece gezip görmek amaçlı" gideriz, şeklinde yanıt vermiştir. Onların bu tutumu, kuşkusuz bu grubun Türk toplumunun bir parçası olduğu yönündeki seçimlerini ortaya koymaktadır. Aynı seçimin bir göstergesi olan ölülerin yaşanılan mekânda defnedilmesi konusunda tercihlerini açıkça ortaya koyup, kendi mezarlıklarını oluşturmaları, oluştururken de mezar başlıklarındaki isim ve ibareleri tümüyle Türkçe kullanmalarıdır. On iki dönümlük mezarlık alanı oluşturan Özbek göçerler, gelecek kuşaklardaki ölülerin bile Türk topraklarında olacağını açıkça ortaya koymuş olurlar.

Çalıştıkları iş ve yaptıkları ticaretle elde ettikleri kazançlarını da Türkiye'de değerlendirmeleri, arazi ve diğer taşınmazlara yatırım yapmaları kalıcı olduklarının bir diğer göstergesidir. Aynı şekilde yeni kuşakların geleceğinin Türkiye'de olacağı yönünde benimsedikleri tutum ve tercihler niyetlerinin göstergesi olan öğelerdir.

18. SONUÇ

Otuz yılı aşkın süredir Hatay'ın Ovakent mahallesine yerleştirilen Özbek asıllı Afganistan göçerlerinin geldikleri ülkedeki toplumsal ve kültürel koşulları göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'deki ikametleri sırasında farklı alanlarda ve farklı oranlarda değişim yaşadığı, bu değişimlerin hızı farklı konularda değişik olmakla birlikte, yönünün Türk toplumuna uyum ve Türk toplumu değerleri ve kurallarıyla kendi değer ve

kurallarının birlikteliklerinden oluşan kültürlerarası bir ortam doğrultusunda olduğu açıktır.

Ovakent'teki göçerlerin bir kasaba veya şehir içindeki mahalle niteliğinde değil de, kültürel değinimde bulundukları diğer toplumlardan uzak bir mahalle içinde dışa kapalı bir yaşam sürdürmeleri, kültürel etkileşimi sınırlı hale getirmektedir. Bundan dolayı, ancak iş ve alışveriş gibi gerekçelerle diğer kültürlerin yaşam alanlarına giden göçerlerdeki kültürel değişim hızı özellikle gündelik yaşam biçimleriyle ilgili konularda oldukça yavaş olmakta, buna karşılık eğitim ve iş alanı gibi kimi alanlarda egemen topluma ayak uydurmak amacı taşıyan konularda bu hızın oranı yükselmektedir.

Yaptığımız çalışmalar sonucunda, iş, çarşı-pazar, eğitim, sağlıkla ilgili uzam ve kurumlarda sürekli diğer kültürel gruplarla etkileşim halinde olan Özbek göçerlerin kültürel yapı ve tutumlarında Türkiye'ye geldikleri ilk zamana göre bir takım değişimlerin olduğu, değişim sürecinin devam ettiği, ancak değişimin göçer grubun iç dinamiklerine bağlı olarak sınırlı olduğu, değişim hızının oldukça düşük düzeylerde seyrettiği sonucuna ulaşılmıştır. Her şeye karşın Özbek asıllıların oluşturduğu kültürel grubun değişimden yana olduğu ve Türk toplumunun ayrılmaz bir parçası olmak istedikleri yönünde bir tutum içinde oldukları tespit edilmiştir.

Türkiye'ye geldikleri ilk andan bu yana, yüzlerini ve yönlerini Afganistan'a dönmeyen bu grubun, toplumsal, ekonomik ve eğitimsel koşullarının iyileştirilmesi halinde, Türk toplumu içinde tümden bir kültürel erimeye açık oldukları, bu kültürel erimenin uzun bir süreç alacağı sonucuna varılmıştır. Ne var ki, egemen toplumun göçer politikalarında yapılacak kimi değişikliklerin de bu değişimin hızını ve yönünü değiştirebileceği bir gerçektir. Bu nedenle göçer politikalarını belirleyen erk ve kurumların tüm olasılıkları göz önünde bulundurarak kararları alması, çok kültürlü bir toplum niteliğine yeni öğeleri ekleyen Türk toplumu için önemlidir. Yalnız, çokkültürlülük politikasının belirlenmesinde de, böyle bir yapının belli bir aşama sonrasında büyük boyutlu sorunlar çıkarabileceği akıldan uzak tutulmamalıdır.

19. KAYNAKLAR

Abdülhamitoğlu, N. (1982). Afganistan Türkleri. *Türk Kültürü*, 413-421.

Atalay, İ., Dikmen, F., Bosnalı, S., & Topaloğlu, Y. (2018). Ovakent Özbek göçmenlerinde öz kültürün korunması ve yeni kültür edinimi düzeyleri. *The Migration 2018.* Lizbon: Transnational Press London.

Atalay, İ., Dikmen, F., Bosnalı, S., & Topaloğlu, Y. (2018). Ovakent Özbek

göçmenlerinde kültürleşme düzeyleri. *Göç Degisi*, 5(2), 145-174. Ingiltere, Londra, Transnational Press London.

Çetin, B., & Gün, İ. (2015). Türkiye'ye göçen Özbeklerde iktisadi kültür ve adaptasyon süreci. S. Zaman, & O. C. (Editörler) içinde, *Coğrafyaya Adanmış Bir Ömür Prof. Dr. Hayati Doğanay* (s. 535-565). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi.

Erol, M. S., & Burget, F. A. (2001). Afganistan Özbekleri. *Avrasya Dosyası, 7*(3), 103-137.

Göçmez, E. (2008). *Afganistan'dan gelen göçmen Özbekler'in sosyo-kültürel ve dini hayatları üzerine sosyolojik bir araştırma (Hatay İli Ovakent Beldesi örneği).* Konya: Selçuk Üniversites Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gömeç, S. (2003). *Türk Cumhuriyetleri ve toplulukları tarihi.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Habachi, R. (1983, Haziran 6). Valeurs culturelles et progrès scientifique. UNESCO içinde, *Problemes de la culture et des valeurs* (s. 35-49).

Kalafat, Y. (1995). *Güney Türkistan'dan Türkiye'ye meseleler ve Türk kültür kimliği.* İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

Mahmod, S. F. (2012). *Afganistan Özbek Türkçesinde birleşik isimler (Y. Lisans Tezi).* Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Merçil, E. (1966). Afganistan Özbekleri. *Türk Kültürü*, S. 39, Öcak, Ankara, s. 269-270 (61-63). *Türk Kültürü, 61-63*(39), 269-270.

Öz, A. (1999). *Özbek Türkçesinde isimler (Yayınlanmamış Doktora Tezi).* Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Safi, M. (2006). Le processus d'intégration des immigrés en France:inégalités et segmentation. *Revue française de sociologie, 47*(1), 3-48.

Turhan, M. (1997). *Kültür değişmeleri.* İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı.

Harita ve fotoğraflar

Resim 1. Ovakent'in Google harita görüntüsü (02.10.2018)

Resim 2. Ovakent'in Amanos Dağları'ndan görünümü

Resim 3. Ovakent Yıldırım Beyazıt Ortaokulu ve öğrencileri

Resim 4. Hazır giyim sektörü çalışanları

Resim 5. Erken yaşta çalışma yaşamına başlayan çocuklar

Resim 6. Geleneksel giysileri içinde Özbek erkekler

Resim 7. Geleneksel giysileri içinde Özbek çocuk ve kadın

Resim 8. Özbek göçerlerin evlerindeki ocak sistemi

Resim 9. Yakacak olarak kullanılan pamuk bitkisi

Resim 10. Göçerlerin el sanatlarına ilişkin örnekler (Foto: Sunay Atalay)

Resim 11. Gelin evindeki çeyiz sergisinden görünüm (www.aa.com.tr)

Resim 12. Özbek pilavı

Resim 13. Ovakent mezarlığının genel görünümü

Resim 14. Ovakent mezarlığında bir mezar taşı (Foto: İrfan Atalay)

